

Työsuojelurahasto
Arbetskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

KEHITTÄMISHANKKEEN LOPPURAPORTTI

Työnantajälähtöisen opettamisen mallista
tukea opettajien työhallintaan ja
verkostoyhteistyöhön

17.6.2024

Laatijat:

Katri Hyrsky, Konepajan lukio
Kaisa Välivehmas, Uniikkiura Oy

1. Lähtötilanne ja syyt hankkeen käynnistämiseen

Konepajan lukio aloittaa lukio-osaamista uudella tavalla kehittävän ja hyödyntävän työelämäkumppanuusyhteistyön elokuussa 2024. Yhteistyö on säännöllistä ja toistuvaa. Kumppanuusyhteistyö muuttaa osittain opettajien työnkuvia. Osa opetuksesta sekä oppimisen ohjaamisesta toteutuu työelämässä. Opiskelijan lisäksi opettaja verkostoituu työelämän edustajien kanssa. Osaamisvaatimukset ja toimintatavat ovat murroksessa.

Muutos haastaa opettajaa muuttamaan tarpeen mukaan toimintatapojaan ja tarkastelemaan työtapojaan ja osaamistaan uusista näkökulmista. Työelämäkumppanuusyhteistyö muuttaa myös tehtäväkuvia ja työnteon toimintaympäristöjä. Opiskelijat toteuttavat työelämäkumppaneiden välittämiä toimeksiantoja opettajien pedagogisen ohjauksen ja opetuksen avulla sekä oppiainesubstanssia hyödyntämällä.

Opiskelija- ja ryhmäkeskeisen teoriaopetuksen lisäksi opettaja verkostoituu aikaisempaa systemaattisemmin työelämäkumppaneiden kanssa sekä vastaa oppiaineensa soveltamisesta työtehtäviin liittyvinä tietoina ja taitoina. Vaikka verkostoyhteistyö vastaa Konepajan lukion tavoitteita lisätä opiskelijoiden verkosto- ja työelämätaitoja, muutos voi kuormittaa opettajia.

Hanke käynnistettiin, koska haluttiin tunnistaa muutoksen mahdollisesti aiheuttamia työhyvinvoinnin kuormitustekijöitä ja rakentaa yhteistyössä opettajien kanssa toimintamalli hyvinvoinnin vahvistamiseen ja ylläpitoon myös proaktiivisesti.

2. Hankkeen tavoitteet ja merkitys

2.1. Tavoitteet

Kehittämishankkeen tavoitteena oli tunnistaa ja sanoittaa lukio-opettajan työnkuvan ja työnteon toimintaympäristöjen muutoksia lisääntyvän työelämäkumppanuusyhteistyön myötä yhteistyössä opettajien kanssa. Tavoitteena oli tunnistaa muutosten työhyvinvoinnilliset vaikutukset ja varautua työhyvinvoinnin ennalta ehkäisevään ylläpitoon ja vahvistamiseen opettajan näkökulmasta.

Hankkeen tavoitteena oli myös varmistaa se, että muuttuva työnteon tapa ja tehtäväkuva ovat opettajille ammatillisesti kiinnostavia ja motivoivia muutoksia ja että heillä säilyy pedagoginen identiteetti ja uranhallinnan tunne.

Tavoitteena oli, että opetustyön tulevat muutokset ovat tunnistettavia ja että opettajat ymmärtävät ne ja sitoutuvat niihin. Tällöin opettajien työnhallinnan tunne lisääntyy, työhyvinvointi vahvistuu ja Konepajan lukiossa voidaan toteuttaa työelämäkumppanuuslähtöistä toimintatapaa osana muita toiminnallisia ja pedagogisia tavoitteita.

2.2. Merkitys

Vaikka kehittämishankkeen ensisijainen kohderyhmänä olivat työelämäyhteistyötä tekevät opettajat, hanke oli merkityksellinen myös opiskelijoille, huoltajille ja työelämäkumppaneille. Opettaja tulee toimimaan uudella roolissa kaikkien näiden toimijoiden edellä mainittujen tahojen kanssa. Hankkeessa tunnistettiin niihin vuorovaikutustilanteisiin liittyviä hyvinvoinnin kuormitustekijöitä opettajan eri rooleissa. Opettajan hyvinvoinnin tukeminen uusissa rooleissa vaikuttaa myös näihin tahoihin.

3. Hankkeessa sovellettu tutkimus ja Uniikkiura Oy:n rooli

Hankkeessa yhdistettiin olemassa olevaa työhyvinvointitietoa ja olemassa olevaa tutkimusta käytännön kokemustietoon opetustyön vaatimuksista ja siihen liittyvistä hyvinvointitekijöistä.

Hankkeessa on sovellettu Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa (Työpeda) - hankkeen lopputuotoksena julkaistua Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa-julkaisussa esiteltyjä, hankkeessa pilotoituja toimintatapoja, välineitä ja malleja.

Koulutuksen tutkimuslaitos, 2020.

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/73068/tyoelamapedagogiikka-korkeakoulutuksessa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Lisäksi hankkeessa sovellettiin muuta lähdekirjallisuutta sekä kehitettiin omia toimintamalleja.

Uniikkiura Oy:n roolina oli toteuttaa käytännön kehittämistyö ja rakentaa toimintamalli hyvinvoinnin proaktiiviseen kehittämiseen, ylläpitoon ja vahvistamiseen muutostilanteessa yhteistyössä opettajien ja lukion johdon kanssa. Uniikkiura Oy toteutti opettajien kanssa ryhmätyöpajoja sekä kahdenkeskisiä keskusteluja. Lisäksi johto osallistui osaan ryhmätilaisuuksista sekä osallistui kahdenkeskiseen ajatusten vaihtoon.

4. Hankkeen toteutuminen ja eteneminen

Hanke toteutettiin syksyn 2023 ja kevään 2024 aikana. Kehittämistyö lähti liikkeelle opettajien ja johdon yhteisellä työpajalla. Syksyn aikana pidettiin pienempiä opettajatyöpajoja ja järjestettiin kahdenkeskisiä haastattelu- ja keskustelutilaisuuksia opettajien ja johdon kanssa. Näiden tavoitteena oli kirkastaa muuttuvan työnkuvan mahdollisia hyvinvointiriskejä. Keväällä tulokset koostettiin ja konseptoitiin. Lopussa mallia käytiin yhteisesti läpi opettajien ja johdon kanssa sekä muotoiltiin sisältöä palautteen perusteella.

5. Hankkeen tulokset, hyödyt ja vaikutukset

5.1. Hankkeen tulokset

Hankkeen tuloksena syntyi lukio-opettajille räätälöity hyvinvointiopas, jonka avulla opettaja voi itsenäisesti tai yhdessä tiimin kanssa tunnistaa mahdollisia uuteen työelämälähtöiseen opetustyön malliin pohjautuvia työhyvinvoinnin kehittämiskohteita, arvioida niiden kehittämisen tärkeyttä ja kiireellisyyttä sekä tehdä toimenpiteitä ratkaisukeskeisesti, oikea-aikaisesti ja tehokkaasti niiden

kehittämiseksi. Tuloksena syntynyt sähköinen opas sisältää perinteisten työhyvinvointiteemojen lisäksi erityisesti uudenlaiseen vuorovaikutukselliseen, verkostoitumiseen ja projektimaiseen työhön liittyvää tietoa ja arviointikohteita.

5.2. Hankkeen hyödyt

Opettajilla on mahdollisuus tunnistaa ja sanoittaa henkilökohtaisia työhyvinvoinnin kehittämiskohteita. Opettajista koostuvat opettajatiimit voivat hyödyntää hankkeen tuloksia tiimin kehittämisessä. Opettajat voivat käyttää saatuja tuloksia ja konseptoitua opasta joko tarpeen mukaan henkilökohtaisen hyvinvoinnin kehittämisessä itsereflektoinnin avulla. Tiimit voivat hyödyntää opasta esimerkiksi toteuttamalla tiimin sisäisiä hyvinvointikoulutuksia.

Kehittämistyössä esiin tullut tieto nostaa esiin hyvinvoinnin mahdollisia kuormitustekijöitä, jotka tulevat esiin arjessa esimerkiksi vähentyneenä jaksamisena ja motivaationa, mutta joita ei välttämättä tunnista tai niihin ei ole aikaa puuttua ilman valmiiksi konseptoitua palvelutuotetta.

Opettajien lisäksi hanke hyödyttää johtoa, opiskelijoita, huoltajia ja työelämäkumppaneita. Hyvinvoiva opettaja organisoii työntekoa rationaalisesti, toimii vuorovaikutuksellisesti ja kehittää osaamistaan tarpeen mukaan.

5.3. Hankkeen vaikutukset

Hanke vaikuttaa opettajan työhyvinvointiin muun muassa seuraavilla tavoilla:

Toiminalliset vaikutukset:

- Opettaja osaa arvioida ergonomista, psykososiaalista ja ammatillista hyvinvointinsa tilaa ja kehittää sitä tärkeyden ja kiireellisyyden mukaan.
- Opettaja sai työkaluja peilata uudenlaisen työnkuvan muutoksia ja mahdollisia vaikutuksia hyvinvointiin
- Opettaja sai työkaluja toimia verkostoissa, erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja projektin johtotehtävissä

Laadulliset vaikutukset

- Opettajan työnhallinnan tunne ja jaksaminen parantuvat
- Tiimin sisäinen, hyvinvointia tukeva toimintatapa voi kehittyä
- Johdon ymmärrys hyvinvointivaikutuksia lisääntyy
- Opettajien vaikutusmahdollisuuskeinot omaan hyvinvointiin lisääntyvät
- Opettajilla on enemmän työkaluja varmistaa opiskelijoiden jaksamisen, osaamisen ja motivaation varmistaminen työelämäyhteistyön aikana
- Opettajien ajankäytön hallinta, työn organisointi ja itsensä johtaminen lisääntyvät
- Opettajien työelämäymmärrys kehittyy
- Opettajan itsetuntemus

6. Hankkeen arviointi ja mahdolliset jatkotoimenpiteet

Hanke toteutettiin suunnitelman mukaisesti yhteistyössä opettajien ja johdon kanssa. Hankkeessa tunnistettiin opettajan työn mahdollisia uusia hyvinvoinnin kuormitustekijöitä lisääntyvässä työelämäyhteistyössä. Hanke tarjoaa toteutuneen oppaan myötä opettajille mahdollisuuden kehittää hyvinvointia proaktiivisesti ja johdolle mahdollisuuden tukea kehittämistä.

Jatkossa opettajilla ja opettajatiimeillä on mahdollisuus kehittää osaamistaan ja arvioida sitä oma- ja tiimikohtaisesti systemaattisesti ja säännöllisesti.

7. Viestintä ja yleinen hyödynnettävyys suomalaisessa työelämässä

Hankkeen tuloksena syntynyt työelämälähtöistä opetustyötä tekevän lukio-opettajan opas ja työhyvinvoinnin arviointimenetelmä on käyttökelpoinen myös muilla kasvatusta ja opetusta toteuttavilla asteilla ja eri organisaatiotyypeillä toimialalla. Hankkeen tulokset ovat tulevaisuudessa kaikkien Konepajan lukion opettajien käytettävissä ja heitä kannustetaan niiden hyödyntämisessä.

8. Yhteystiedot

Konepajan lukio

Rehtori Katri Hyrsky, 040 683 0581, katri.hyrsky@edu.hel.fi

Uniikkiura Oy

Kaisa Välivehmas, 050 4621165, kaisa.valivehmas@uniikkiura.fi